

УДК 37.376:56
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.49.182-186

Синякова Віра Богданівна
кандидат педагогічних наук, доцент
Інститут психології імені Г.С.Костюка
Національна Академія педагогічних наук України, м.Київ, Україна
vsinyakova@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-9750-6942>

ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї

Анотація. Актуальність проблеми соціального та біологічного сирітства в сучасній Україні визначається постійним зростанням і визначається через соціально-економічні, морально-етичні, психологічні труднощі функціонування. Діти позбавлені батьківського піклування в більшості перебувають в закладах державного виховання, які на жаль не в змозі здійснювати індивідуальний виховний вплив на кожну дитину. Відповідно пріоритетною формою влаштування дітей-сиріт є сімейні форми виховання. Успішність функціонування цих форм можлива за умов ефективності їх соціального супроводу. Метою статті є проаналізувати провідні напрямки соціального супроводу прийомних сімей і визначити психологічне підґрунтя соціального супроводу створення та функціонування прийомної сім'ї. Для досягнення мети були використані такі методи дослідження: на першому етапі нами здійснено теоретичний аналіз, зокрема, аналіз наукової літератури та семантичний аналіз понять з виявленням компонентної структури соціального супроводу; другий етап – етап експертного оцінювання з використанням методу фокальних об'єктів (модель психологічного клімату прийомної сім'ї). В статті доведено, що умовою успішної соціалізації дитини в прийомній сім'ї є сприятливий психологічний клімат, який реалізується через такі складові: когнітивна, особистісна, діяльнісна, сімейна. Вдосконалення кожної складової є передумовою успішного функціонування прийомної сім'ї.

Ключові слова: прийомна сім'я; соціальний супровід; психологічний супровід; соціалізація.

Вступ. Явища соціального та біологічного сирітства в Україні спричинені соціально-економічними, морально-етичними, психологічними факторами. Згідно з Конституцією України, турботу про дітей від народження до повноліття, позбавлених батьківської опіки, здійснює держава. Зазвичай діти-сироти перебувають в закладах державного виховання. На жаль, у школах-інтернатах зазвичай немає індивідуального підходу до кожної дитини. Вихованці проживають у подібних умовах, дотримуючи певних норм та правил поведінки, підпорядковуючись чіткому режимові життєдіяльності, що перешкоджає розвитку самостійності, відповідальності особистості. Зважаючи на означені проблеми, українська влада зорієнтована на створення прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, малих групових будинків, які добровільно виховують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сприяючи їх гармонійному розвитку. Функціонування цих альтернативних форм сімейного влаштування дітей можливе лише за умови їх соціального супроводу, що передбачає надання конкретних послуг, різноманітної допомоги в процесі розвитку, виховання дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем соціального супроводу сімей присвячено праці Г.Бевз, О.Водяної, Л.Волинець, Т.Голованової, А.Калініної, В.Кузьмінського, Г.Лактіонової, О.Міхеєвої, Ж.Петрочко, І.Пеша, Т.Шульги. В працях було вивчено соціальне становлення прийомних дітей, особливості та зміст соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. Але відсутні праці, щодо вивчення психологічного підґрунтя соціального супроводу створення та функціонування прийомної сім'ї. Отже нашою метою є теоретичний аналіз наукових досліджень соціального супроводу прийомної сім'ї та визначення психологічного підґрунтя цього супроводу.

Метою статті є проаналізувати провідні напрямки соціального супроводу прийомних сімей і визначити психологічне підґрунтя соціального супроводу створення та функціонування прийомної сім'ї.

Методи дослідження. На першому етапі нами здійснено теоретичний аналіз, зокрема, аналіз наукової літератури та семантичний аналіз понять з виявленням компонентної структури соціального супроводу. Другий етап – етап експертного оцінювання з використанням методу фокальних об'єктів (модель психологічного клімату прийомної сім'ї).

Виклад основного матеріалу. Соціальний супровід прийомних сімей – вид соціальної роботи, система комплексних заходів для підтримки сприятливих соціально-економічних та психологічних умов функціонування сім'ї, збереження її здатності до виховання прийомних дітей.

Завдання соціального супроводу прийомних сімей можуть бути реалізовані через підтримку сприятливого соціально-психологічного клімату сім'ї; навчально-виховну роботу з прийомними батьками; контроль фінансових зобов'язань батьків; координацію роботи всіх учасників соціального супроводу; використання резервних видів соціальної допомоги; захист прав та інтересів прийомних сімей; звітність щодо соціального супроводу прийомної сім'ї [1, с.32-34].

Проте, інститут прийомних сімей має на шляху свого розвитку безліч проблем. Основні з них можна згрупувати так:

1. Організаційні: виникають через невизначеність розмежування відповідальності місцевих виконавчих органів та прийомних сімей у цьому питанні, відсутність чітких обов'язків кожного.

2. Нормативно-правові: досі у правовому порядку не визначено статус прийомної сім'ї, положення про прийомну сім'ю, що має враховувати всі досягнення та проблеми існування цих сімей, як однієї з форм сімейної опіки.

3. Психолого-педагогічні: пов'язані з труднощами у вихованні розвитку та соціалізації дітей (корекція та компенсація виховання, стану здоров'я, подолання психічних травм) [2, с.24].

Українськими вченими [3, с.30] визначено труднощі прийомних сімей і розроблено шляхи подолання цих труднощів, які узагальнено нами в Таблиці 1.

Таблиця 1.

Взаємозв'язок труднощів прийомної сім'я і напрямків соціального супроводу

Проблеми батьків	Труднощі прийомних сімей	Напрямки соціального супроводу прийомних сімей
Нерозуміння цілей і завдань корекційної роботи, яка є основною у справі виховання дітей в умовах прийомної сім'ї.	Соціально-педагогічні: низька мотивація до навчання, низька успішність, труднощі виконання домашніх завдань, погана поведінка.	Педагогічний супровід – навчальна діяльність батьків щодо необхідності освіти дітей.
Невміння адекватно реагувати на невротичні реакції дитини. Конфлікти з біологічними дітьми або близькими родичами через прийомну дитину. Неготовність дорослих до труднощів і змін у сімейних відносинах, які з'являються з появою нової дитини.	Психологічні: труднощі пов'язані з віковими особливостями опікуваних і опікунів, особливості підліткового віку, сімейні історії опікунів і опікуваних і їх наслідки.	Психологічний супровід – комплекс реабілітаційних заходів з метою ресоціалізації дітей в прийомних сім'ях. Даний вид є пріоритетним для коригування та підтримки психологічного клімату.
Незнання особливостей соціальної ситуації розвитку дітей, що мають негативний досвід проживання в біологічній сім'ї.	Поведінкові: девіації опікуваного і опікуна.	Юридичний супровід – використання правових аспектів, які сприяють захисту вправ та інтересів дитини прийомної сім'ї та вдосконалення законодавчої бази підтримки прийомних сімей.
Відсутність медичного характеру.	Медичні: труднощі, пов'язані з соматичним і психічним здоров'ям дітей.	Медичний супровід – сприяння зміцненню фізичного та психічного здоров'я прийомної дитини та батьків.
Недостатнє матеріальне забезпечення	Матеріально-побутові: малозабезпеченість сім'ї, невлаштований побут.	Економічний супровід – підтримка фінансової стабільності прийомної сім'ї.

Соціальний супровід прийомних сімей ґрунтується на принципі співпраці між учасниками процесу виконання головного завдання – соціальної реабілітації та соціалізації прийомних дітей.

Варто зауважити і на таких завданнях соціального супроводу:

- Надання допомоги підлітку в адаптації до сім'ї;
- Надання комплексної професійної консультативної, юридичної, психологічної, педагогічної, соціальної допомоги сім'ї, яка прийняла підлітка на виховання.
- Розвиток і підтримка батьківської компетенції та навичок виховання прийомних дітей.
- Допомога в подоланні негативних наслідків минулого досвіду дитини (пережитого насильства і зневаги, досвіду перебування в інтернатному закладі).
- Ознайомлення дітей з системою соціальних інститутів, їх роллю в житті людини.
- Сприяння обміну досвідом між прийомними батьками.
- Формування доброзичливої громадської думки про прийомні сім'ї.
- Допомога дитині інтегруватися в соціокультурний простір [4, с.35-38].

Формами роботи соціального працівника із супроводу прийомної сім'ї є: патронат; телефонна комунікація; створення груп взаємодопомоги; створення освітніх програм за актуальними потребами; залучення медіаторів при вирішенні спірних питань; аналіз ефективності функціонування прийомних сімей [5].

План соціального супроводу прийомної сім'ї визначається відповідно до потреб прийомних батьків щодо соціалізації прийомних дітей. Реалізація плану здійснюється через моніторинг стану прийомної сім'ї і включає в себе систему заходів, спрямованих на корекцію соціально-психологічного клімату при-

йомної сім'ї.

Враховуючи все вищезазначене можна стверджувати, що саме психологічне підґрунтя соціального супроводу є провідним аспектом супроводу прийомної сім'ї і тому вимагає подальшого дослідження.

Ж.А.Захарова та А.А.Осіпова [6, с.89], досліджуючи особливості прийомних сімей доводить, що у прийомної сім'ї є ряд специфічних особливостей, які можуть стати зоною психологічних конфліктів. Перш за все, в багатьох прийомних сім'ях присутній елемент «прихованого усиновлення», тобто прийомні батьки формують таке психологічне ставлення і такі очікування від прийомної дитини, які більш відповідають позиції усиновителів. По-друге, можна говорити про те, що дитина в прийомній сім'ї знаходиться в двох сімейних системах одночасно: в системі нової сім'ї і в системі своєї біологічної сім'ї, зв'язок з якою в силу специфіки інституту прийомної сім'ї зберігається. Ця ситуація може породжувати приховані психологічні конфлікти у дитини, що в подальшому може проявлятися як делінквентна поведінка або як порушення адаптації. По-третє, формування прийомних сімей також має специфіку, і в них може порушуватися природний порядок появи дітей в сім'ї. Четвертою виявленою особливістю є «спеціалізація» прийомних сімей, яка в більшій мірі може бути «точкою зростання»: робота в цьому напрямку може забезпечити дітям, які мають специфічні проблеми і труднощі в зв'язку з їх історією або медичним діагнозом, більш якісний догляд і часткову компенсацію їх труднощів. П'ятою ключовою особливістю прийомної сім'ї є більша відкритість і соціальна спрямованість, що також є «точкою зростання» для прийомної сім'ї.

У самому інституті прийомної сім'ї закладені протиріччя, які можуть привести до виникнення цілого ряду психологічних проблем у прийомних батьків, у інших дітей, які проживають в сім'ї, і у самої

прийомної дитини. Такі протиріччя необхідно виявляти, вивчати і шукати підходи до їх вирішення, і це – важливе завдання для психологів, педагогів і соціальних служб [6, с.120-124].

К.Ю.Анкудімова [2, с.23], Е.В.Куфтяк та І.В.Тіхонова В.Н. [7], Ослон [8, с.24], досліджуючи психологічні проблеми прийомних дітей, стверджують, що діти, які пройшли через дитячий будинок та втратили батьків, мали випробування голодом, зневагою, насильством, зазнали серйозної психологічної травми, яка в подальшому може викликати небажані зміни в їх поведінці. Наявність у дітей важкого психотравмуючого досвіду є не специфічною, але важливою особливістю багатьох прийомних сімей. Іноді саме цей досвід недостатньо серйозно усвідомлюється прийомними батьками, і внаслідок цього виникають ризики подальших поведінкових порушень у дітей в більш старшому віці.

Однією з психологічних проблем прийомної дитини і батьків можна назвати формування довірчих відносин на початковому етапі перебування дитини в сім'ї. Якщо такі відносини в силу будь-яких обставин не формуються, то це посилює у дитини агресивність, замкнутість, розгальмування, злодійство, куріння, прагнення до бродяжництва і т.д.

Важливу роль тут відіграє життєвий досвід дитини, який впливає на процес її ідентифікації з сім'єю. Дитина в прийомній сім'ї не може оволодіти роллю біологічної дитини, тому її ідентифікація ускладнена, що проявляється у відсутності статусу в новій сім'ї, проблеми вірності прийомним і біологічним батькам, почутті приниженості. Варто наголосити, що складні відносини з біологічною матір'ю формують у дитини глибокий внутрішньо-особистісний конфлікт, який породжує відчуття недовіри до прийомної сім'ї та перешкоджає її позитивному сприйняттю нового середовища. Іноді може стати проблемою те, що при передачі дитини в прийомну сім'ю не розриваються її зв'язки з біологічними батьками і вона має можливість безпосереднього спілкування з ними. Зазвичай батьки побоюються таких моментів: страх негативного впливу біологічних батьків на прийомну дитину, особливо якщо батьки були позбавлені батьківських прав, побоювання, що контакт дитини з біологічними батьками може перешкоджати формуванню міцного емоційного зв'язку з прийомною сім'єю.

Специфічною особливістю прийомної сім'ї, що може призвести до психологічних проблем всередині сім'ї, є ситуації, коли в прийомну сім'ю з дітьми розміщуються інші діти, незалежно від їх біологічного віку, стану здоров'я та індивідуальних особливостей. Дослідження свідчать, що в таких випадках може виникати «конкуренція» щодо вікового лідерства. Певною загрозою є і факт дії психотравмуючих ситуацій на дитину, оскільки дитина може відігравати свої травми в новій родині. На сьогодні в Україні відсутнє законодавство, що зобов'язує звертатися за допомогою до фахівців у разі присутності у житті дитини різних проявів насильства в минулому.

Існує низка проблем і у самих прийомних батьків: відсутність емоційного контакту з дитиною, не вміння сприймати дитину такою, як вона є, яскраво виражений контроль поведінки, нетерпимість до помилок прийомної дитини і ін. Іноді психіка прийомних батьків настільки виснажена в ході адаптаційного періоду, що сім'я опиняється під загрозою розпаду, а діти – повернення [8, с.45-48].

Проблема дисгармонійних відносин в прийомній сім'ї може виникати і з причини гіперопіки дитини. Важливим є встановлення чітких правил прожи-

вання в родині. Якщо межі дозволеного і можливого в сім'ї для дитини будуть розмиті, вона не зможе визначити пріоритетність своєї поведінки.

Проблеми відмінності в сприйнятті вчинків рідної та прийомної дитини - ще одна проблема прийомних сімей. Надмірна амбіційність батьків щодо виховання всебічно розвинутої особистості не рідко закінчується розчаруванням. Нерідкими є і побоювання розвитку генетично небажаних рис характеру у прийомної дитини [9, с.57-68].

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні висновки.

Аналіз досліджень психологічного клімату прийомної сім'ї свідчить про його сприятливий вплив на соціалізацію за умови обізнаності прийомних батьків, щодо індивідуально-психологічних особливостей дітей і їх готовності до формування сприятливого психологічного клімату.

Модель психологічного клімату прийомної родини можна розглядати в таких аспектах: (1) Когнітивний (інтелектуальний) – об'єктивні уявлення і знання про специфічні психологічні особливості та потреби дитини, що залишилася без піклування батьків; врахування індивідуальних особливостей розвитку дитини; розуміння її інтересів і цінностей; (2) Особистісний – мотивація потенційних батьків, їх очікування і установки по відношенню до майбутньої дитини, особистісні особливості (емпатійність, гнучкість, стійкість до стресу); проведення патохарактерологічної діагностики; (3) Діяльсний – наявність досвіду виховання дітей, особливості наявних виховних навичок з урахуванням власного дитячого досвіду; (4) Сімейний – функціонування сім'ї як системи, особливості стосунків у сім'ї, в її підсистемах (дитячо-батьківської, подружньої), включеність сім'ї в соціальне життя, готовність співпрацювати з фахівцями.

Отже, прийомна сім'я повинна демонструвати дитині модель близьких відносин, що відрізняється від тих моделей, які вона спостерігала раніше в дисгармонійній сім'ї або в інтернатному закладі. Це обумовлює необхідність ретельного відбору і підготовки майбутніх батьків з метою підвищення якості життя прийомних дітей, попередження повторної психологічної травматизації, запобігання жорстокому поводженню.

Необхідно зазначити, що, незважаючи на проблеми і складності, які закономірно виникають на різних етапах розвитку прийомної сім'ї, саме ця форма є найбільш перспективною. Виховуючись у сім'ї, дитина розширює свій рольовий репертуар, встановлює нові емоційні контакти, набуває навички необхідні для майбутнього самостійного життя, в тому числі, і для створення власної сім'ї.

Завдяки принципу: *сім'я для дитини, а не дитина для сім'ї*, створюються оптимальні умови для гармонійного розвитку особистості дитини, актуалізуються її потенційні можливості, що сприяють соціальній адаптації і забезпечують збереження психічного здоров'я. В цілому, професійна сім'я може розглядатися як реабілітаційна структура для дітей, які залишилися без піклування батьків.

Ключовим завданням супроводу цих сімей є створення умов для тривалого і комфортного перебування дітей-сиріт в прийомних сім'ях, їх виховання, розвитку та соціальної адаптації, запобігання поверненню дітей в заклади державного утримання в зв'язку з нездатністю прийомних батьків здійснювати функції професійних вихователів; запобігання жорстокому поводженню з дітьми в сім'ях.

Перспективи подальших досліджень психологічного підґрунтя соціального супроводу створення

та функціонування прийомної сім'ї мають на меті впровадження комплексного супроводу сім'ї з урахуванням таких «проблемних» періодів, як: початковий

період (робота з батьками, коли в сім'ї ще немає дитини), період безпосереднього створення сім'ї (дитина переміщується в сім'ю), підлітковий вік дитини.

Список використаної літератури

1. Комарова Н.М., Пеша І.В. *Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу: у 2-х кн. Кн. 1.* К.: Держсоцсплзжба, 2006. 118 с.
2. Анкудимова К.Ю. Проблемы приемной семьи. *Научное сообщество 21 столетия*. 2013. № 7. С.35-37.
3. Волинець Л.С., Комарова Н.М., Антонова-Турченко О.Г., Иванова І.Б., Пеша І.В. *Соціальне сирітство в Україні: експертна оцінка та аналіз існуючої в Україні системи утримання та виховання дітей, позбавлених батьківського піклування*. К.: Укр. ін-т соц. дослідж, 1998. 120 с.
4. Бевз Г.М., Кузьмінський В.О., Нескучасва О.І. *Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу: науково-методичний посібник та ін.* К.: Центр стратегічної підтримки, 2003. 92 с.
5. Басова В.М., Захарова Ж.А. *Формирование социально-педагогической компетентности у приемных родителей (усыновителей): учебно-методическое пособие*. Кострома: КГУ им. Н.А. Некрасова, 2003. 103 с.
6. Захарова Ж.А., Осипова И.И. *Особенности социализации детей-сирот и детей группы риска по социальному сиротству: учебно-методическое пособие*. Кострома: Авантикул, 2005. 189 с.
7. Куфтяк Е.В., Тихонова И.В. *Психологическая диагностика потенциальных замещающих семей: методическое пособие для специалистов служб сопровождения семьи*. Кострома: КГУ им. Н.А. Некрасова, 2009. 104 с.
8. Ослон В.Н. Психологическое сопровождение замещающей профессиональной семьи. *Вопросы психологии*. 2001. №4. С.21–25.
9. Пеша І.В. *Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (проблеми реформування)*. К.: Логос, 2000. 86 с.

References

1. Komarova N.M., Pyesha I.V. (2006). *Posibnyk dlya sotsial'nykh pratsivnykiv shchodo pidhotovky ta sotsial'noho suprovodu pryomnykh simey ta dityachykh budynkiv simeynoho typu: u 2-kh kn. Kn. 1.* [Guide for social workers on training and social support of foster families and family-type orphanages: in 2 books. Book 1.]. Derzhsoctslszhba [in Ukrainian].
2. Ankudymova, K.Yu. (2013). Problemy pryemnoy semy [Problems of foster families]. *Nauchnoe soobshchestvo 21 stoletiya*, 7, 35–37. [in Russian].
3. Volynets', L.S., Komarova, N.M., Antonova-Turchenko, O.H., Ivanova, I.B., & Pyesha, I.V. (1998). *Sotsial'ne syrit-stvo v Ukrayini: ekspertna otsinka ta analiz isnuuyuchoyi v Ukrayini systemy utrymannya ta vykhovannya ditey, pozbavlenykh bat'kivs'koho pikluvannya* [Social orphanhood in Ukraine: expert assessment and analysis of the existing system of maintenance and upbringing of children deprived of parental care in Ukraine]. Ukrainian Institute of Social Researches. [in Ukrainian].
4. Bevs, H.M., Kuz'mins'kyu, V.O., & Neskuchayeva, O.I. (2003). *Pryiomna sim'ya: metodyka stvorennya i sotsial'noho suprovodu* [Foster family: methods of creation and social support]. Tsentr stratehichnoyi pidtrymky. [in Ukrainian].
5. Basova, V.M., & Zakharova, Zh.A. (2003). *Formyrovanye sotsyal'no-pedagogicheskoy kompetentnosti u pryemnykh rodyteley (usynovyteley)* [Formation of social and pedagogical competence in foster parents (adoptive parents)]. N.Nekrasov Kostroma State University. [in Russian].
6. Zakharova, Zh.A., & Osypova, Y.Y. (2005). *Osobennosti sotsyalizatsyy detey-syrot y detey hruppy ryska po sotsyal'nomu syrit-stvu* [Features of socialization of orphans and children at risk for social orphanhood]. Avantytul. [in Russian].
7. Kuftyak, E.V., & Tykhonova, Y.V. (2009). *Psyhologicheskaya dyahnostyka potentsyal'nykh zameshchayushchykh semey: metodicheskoe posobyе dlya spetsyalystov sluzhb soprovozhdeniya sem'y* [Psychological diagnosis of potential surrogate families: A guide for specialists in family support services]. N.Nekrasov Kostroma State University. [in Russian].
8. Oslon, V.N. (2001). *Psyhologicheskoe soprovozhdenye zameshchayushchey professyonal'noy semy* [Psychological support of a surrogate professional family]. *Voprosy psyhologyy*, 4, 21–25. [in Russian].
9. Pyesha, I.B. (2000). *Sotsial'nyy zakhyt ditey-syrit ta ditey, pozbavlenykh bat'kivs'koho pikluvannya (problemy reformuvannya)* [Social protection of orphans and children deprived of parental care (reform problems)]. Logos. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 08.10.2021 р.

Стаття прийнята до друку 13.10.2021 р.

Syniakova Vira

Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D., Associate Professor

G.S.Kostiuk Institute of Psychology

National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

PSYCHOLOGICAL BASIS OF SOCIAL SUPPORT FOR THE CREATION AND FUNCTIONING OF A FOSTER FAMILY

Abstract. The urgency of the problem of social and biological orphanhood in modern Ukraine is determined by constant growth and is determined by socio-economic, moral and ethical, psychological difficulties of functioning. Most children deprived of parental care are in state educational institutions, which unfortunately are not able to exercise individual educational influence on each child. Accordingly, the priority form of placement of orphans of family education. The success of the functioning of these forms is possible under the conditions of the effectiveness of their social support. The purpose of the article is to analyze the leading areas of social support of foster families and to determine the psychological basis of social support for the creation and functioning of a foster family. To achieve this goal, the following research methods were applied: at the first stage, we conducted a theoretical analysis, in particular, analysis of the scientific literature and semantic analysis of concepts to identify the component structure of social support; the second stage is the stage of expert evaluation using the method of focal objects (model of the psychological climate of the foster family). The article proves that the condition for successful socialization of a child in a foster family is a favorable psychological climate, which is realized through the following components: (i) Cognitive (intellectual) – objective ideas and knowledge about the specific psychological characteristics and needs of a child left without parental care; taking into account the individual characteristics of the child's development; understanding of its interests and values; (ii) Personal – motivation of potential parents, their expectations and

attitudes towards the unborn child, personal characteristics (empathy, flexibility, resistance to stress); conducting pathocharacterological diagnosis; (iii) Activity – the presence of experience in raising children, the peculiarities of existing educational skills, taking into account their own children's experience; (iv) Family – the functioning of the family as a system, the peculiarities of relations in the family, in its subsystems (child-parent, marital), the involvement of the family in social life, the willingness to cooperate with professionals. Improving each component is a prerequisite for the successful functioning of the foster family.

Key words: foster family; social support; psychological support; socialization.